

SUCCESS STORY

Svetla budućnost za solarnu energiju na Kosovu

Proizvodnja solarnih panela na Balkanu se zagreva

Fadilj Hodža nadgleda proizvodnju FV solarnih panela u firmi Jaha Solar u svojoj fabrici pored glavnog grada Kosova, Prištine.

Foto: USAID EMPOWER Private Sector

Jaha Solar trenutno izvozi svoje solarne panele susedima u regionu, što uključuje Makedoniju i Tursku.

Foto: USAID EMPOWER Private Sector

“Cena struje bila je toliko visoka da sam [se ja pitao] da nije neka greška. U stvari, nije bila greška.”

— Fadilj Hodža, vlasnik firme Jaha Solar

Septembar 2018. — Nakon godina života i rada u Nemačkoj, Fadilj Hodža vratio se u svoju domovinu Kosovo 1999. godine nakon razornog rata u svojoj zemlji.

„Privreda nije funkcionisala u to vreme i sve je moralo da se počne od nule”, rekao je on.

Videvši jasnu priliku za biznis, Hodža je počeo da uvozi mašine za bušenje kako bi proizvodio sirovine koje su potrebne za posleratnu obnovu. Nakon što je proveo neko vreme u inostranstvu, Hodža je bio veoma voljan da učini nešto dobro za svoju zemlju, ali kada je došlo vreme da plati svoj račun za struju, doživeo je pravi šok..

„Cena struje bila je tako visoka da sam bio prinuđen da odem i konsultujem se sa [kompanijom za struju] da vidim da nije u pitanju greška. Ali, tu nije bilo greške”

Tokom nekoliko prethodnih godina, cena energije na Kosovu je rasla, a nestašice struje postale su rutinska stvar, pošto se zemlja oslanja na dosta staru elektranu na uglj – koja je i veliki zagađivač i koristi rezerve lignita koji nije obnovljiv izvor energije.

Visok iznos računa za struju pokrenuo je Hodžu da potraži novi, alternativni vid energije. “Bio sam kod kuće sa svojim sinom i rekao sam mu da ćemo mi biti prvi koji ćemo da otvorimo solarnu kompaniju”, rekao je.

I kao što je rekao, 2015. godine, Hodža i njegovi poslovni partneri napravili su i napisali plan, i u roku od 10 dana, kupili su fabriku i započeli pripreme za prvu kosovsku kompaniju koja proizvodi foto-voltažne solarne panele, Jaha Solar.

Pre nego što je Jaha Solar mogao da krene sa prodajom svojih solarnih panela, međutim, bilo je potrebno pribaviti certifikate za proizvode kako bi se kupci uverili da su paneli visokog kvaliteta. Tragajući za pouzdanim i časnim partnerom, Hodža se obratio projektu **USAID EMPOWER Private Sector**, petogodišnjem projektu koji ima za cilj da stvara nove poslove i radna mesta na Kosovu tako što pomaže biznisima da identifikuju i pokušaju da ostvare mogućnosti i prilike za rast. USAID je obezbedio sufinansiranje za Jaha Solar kako bi pribavio 14 sertifikata za proizvode. Sa ovim sertifikatima, Jaha Solar može da prodaje svoje solarne panele na Kosovu i u inostranstvu.

Septembar 2018,

U.S. Agency for International Development
www.usaid.gov

Jaha Solar počeo je sa svojim proizvodima na prvom ikada održanom na Kosovu Zelenom festivalu u maju mesecu 2016. godine koji je sponzorisao USAID. Na ovom festivalu, Hodža i ostali predstavnici firme Jaha Solar predstavili su svoje proizvode stotinama posetilaca, uključujući ovde i druge zelene biznise, što je utabalo stazu za dalje partnerstvo u promovisanju i podizanju nivo svesti o obnovljivoj energiji na Kosovu.

Nedavno je Jaha počeo da radi sa projektom Solarni krovovi (Solar Roofs Project), pilot projektom koji finansira USAID, kako bi instalirali foto-voltažne solarne panele u malim biznisima i stambenim objektima u ruralnim oblastima. Mali biznisi trenutno plaćaju najviše tarife za struju na Kosovu, a domaćinstva doživljavaju česte nestašice i prekide u snabdevanju strujom. Instaliranjem ovih panela, USAID i Jaha Solar podstiču zainteresovanost za solarnu energiju kao jeftin i pouzdan izvor energije, uz to da 30 procenata cene po KW subvencionišu Jaha Solar i USAID, dok ostatak pokriva korisnik.

Pošto je Jaha Solar jedini proizvođač foto-voltažnih solarnih panela u regionu, potražnja za njihovim proizvodima raste u zemljama Evropske unije, na zapadnom Balkanu i šire. Kompanija izvozi u Makedoniju, Tursku, Iran i Burkinu Faso. Ranije ove godine, kompanija je potpisala dva ugovora sa velikim firmama iz Crne Gore.

Ovakva potražnja će dobro poslužiti g. Hodži dok nastavlja da bude šampion za solarnu energiju na Kosovu i radi u smeru bolje budućnosti za svoju zemlju. Pravovremeni trenutak ne može biti bolji, pošto su se Kosovo i njegovi susedi nedavno obavezali na korišćenje obnovljivih izvora, uključujući ovde i energiju vode i vetra, za pokrivanje 20 procenata svojih potreba za energijom u godinama koje dolaze. Da se pomoglo zemlji da ostvari ovaj cilj, projekat USAID-a, koji je započeo 2014. godine, pomogao je da se do sada stvori 300 novih poslova i radnih mesta u sektoru energije na Kosovu.

Projekat **EMPOWER Private Sector** pomogao je skoro 370 kosovskih biznisa da prošire svoju proizvodnju i prodaju. Olakšavajući i ohrabrujući prilike i mogućnosti za rast, USAID je stimulisao 83,8 miliona \$ u prodaji među kompanijama koje su njegovi korisnici, a pomogao je i da se od 2015. godine stvori blizu 3.000 novih poslova i radnih mesta.